

SARASOTAI MAGYAR HÍRMONDÓ

A Kossuth Klub Hírei

Szerkesztő: Pataky Magdi

2023. október, 29. évf., 6. Szám.

Október 1.-én du. 2-kor a Sarasotai Magyar Keresztény Egyház magyar nyelvű ökumenikus Istentisztelete lesz, melyen megemlékezünk 1848-49-es szabadságharc aradi vértanúiról és az 1956-os forradalomról is. Az Istentiszteletet Ft. **Bodor Péter Pál püspökhelyettes** fogja tartani a **Pine Shores Presbiteriánus Templomban.** (6135 Beechwood Ave. - Sarasota, FL 34231)

Október 20. péntek A Kossuth Klub meghívására **Dr. Sass Viktoria Miami Konzul** október 20-án pénteken Sarasotába látogat. A találkozás helyéről, részleteiről majd külön küldök ki információt.

Október 21. és 22. Sarasotai Magyar Fesztivál. Sarasota County Fairground, 3000 Ringling Blvd., Sarasota, Fl. 34237

Az 1848-1849. évi forradalom és szabadságharc befejező eseményeiről gyűjtöttem össze egy kis összefoglalót.

A világsi fegyverletétel és az aradi vértanúk: Az 1848-49-es forradalom szomorú végét a világsi fegyverletétel jelentette. A habsburgok vesztesre álltak 1849 nyarán a magyar haderőkkel szemben, ezért a habsburgok a rokoni szálak miatt **I. Miklós** orosz cárhoz fordultak katonai segítségért. 1849 júniusában **I. Miklós orosz cár Ivan Fjodorovics Paszkievics herceg vezetésével** 200.000 fős hadsereget küldött a habsburgok megsegítésére.

Az egyesített túlerővel szemben **1849. július 31-én Segesvár** és környékén **Bem tábornok** hadserege vereséget szenvedtek az **Alekszandr Nyikolajevics Lüders tábornok** vezette orosz és az **Eduard Clam-Gallas tábornok** irányította osztrák hadseregtől. Meglehetősen nagy volt az emberi veszteség. Többek között itt esett el **Petőfi Sándor** is.

1849. augusztus 9-én, Bem altábornagy **Temesvárnál** csatába bocsátkozott **Haynau** tábornok császári királyi főserégével. Az összecsapás sajnos itt is vereséggel végződött, melynek oka részben az volt, hogy **Dembinski** a támadás előtt Lugosra küldte a lőszertartalékokat, s erről nem értesítette **Bemet**. A csatát követő visszavonulás során a **déli főserég** csaknem teljesen felbomlott. Az ellenséges erők feletti győzelem lehetősége odaveszett.

Az **Aradon** összpontosult **Görgei** által vezetett **feldunai hadsereget** északról és délről egyaránt túlerőben lévő ellenséges csoportosítások fenyegették. Nem mellékes, hogy a magyar seregnek egy csatára elegendő lőszere sem volt. Ezek után már csak két lehetőség maradt a magyar honvédek előtt: **a teljes fizikai megsemmisülés vagy a kényszerű megadás.** Mindezek hatására aug. 11-én **Kossuth Lajos** és kormánya lemondott és többségük **Kossuth Lajossal** együtt Törökország felé vette az irányt a habsburgok előre látható megtorlása miatt. **Görgei Artúr fővezért** pedig tejhatalommal ruházták fel. **Görgei** a következő napokban megpróbált az oroszokkal alkudozni a békéről, de **Paszkievics** herceg – cári utasításra – elzárkózott a politikai tárgyalásoktól. **Görgei** ezek után haditanácsra hívta össze tisztjeit, s közölte velük, hogy a további ellenállásnak nincs értelme, ezért az oroszok előtti fegyverletételt javasolja. **Görgei** felolvasta

Rüdiger orosz tábornokhoz ebben az értelemben írott levelét, **amelyben kérte, hogy bajtársait ne szolgáltassák ki az ellenség bosszúvágyának.** „*Talán elég lesz, ha egymagam leszek annak áldozata*” – írta. **Görgei** azt remélte, ha minden felelősséget magára vállalt, akkor a győztesek csak őt végzik majd ki. Majd a határozathozatal idejére elhagyta a termet. A közel 80 tiszt két kivétellel az oroszok előtti fegyverletételre szavazott. A magyar sereg **Világos** közelében **Görgei Atrúr** vezette **feldunai hadtest 1949. augusztus 13-án a Magyarvilágos és Románvilágos** közti síkon, a várostól mintegy 15 km-re északra levő **csigérszöllősi mezőn** a középkori vár romjai alatt **letette a fegyvert** az orosz csapatoknak. **Görgey, Rüdiger** lovassági tábornok vezérkari főnökével, **Frolov** tábornokkal tárgyalta meg a fegyverletétel idejét, módját és egyéb körülményeit, mely szerint annak helye a fenti mezőn legyen, Pankotán túl, a Csiger-patak mentén, pontosan **augusztus 13-án, délután 3 órákor**. Amikor **Görgei** ellovagolt a III. hadtest katonái előtt, s azok még utoljára megélték. **Görgei** vasidegei is felmondták a szolgálatot, és sírva borult Görge nevű lova nyakára. „*Isten veled, Görge*” – szólt a búcsú.

Taktikailag nagyon fontos, hogy **Görgei** inkább az **oroszoknak adta meg magát**. Ez a döntés a császár nyílt arcucsapása volt – hiszen megfosztotta őt a győzelem dicsőségétől, s jelezte, hogy az oroszok segítségével nélkül képtelen lett volna leszámolni a magyar „lázáddal”. Ezzel a magyarok mintegy kinyilvánították, hogy itt bizony nem egy jelentéktelen felkelést vertek le, hanem egy **nemzet szabadságharcát**, amihez két nagy hatalom katonai erejére is szükség volt. Ezt az üzenetet **Haynau** és az oroszok egyaránt megértették. A kapitulációban kulcsszerepet játszó **Görgei Artúr** további sorsáról **I. Miklós** cár gondoskodott. A cárt ugyanis ámulatba ejtette **Görgei** korábbi stratégiai zsenialitása amelyet az 1949. tavaszi hadjárat során aratott sikerei (Buda, Tápióbicske, Isaszeg stb.) bizonyítanak a legjobban, amelyeket rendre egy minden tekintetben túlerőben lévő sereg ellen aratott. Éppen ezért **I. Miklós** cár ultimátumot adott **Ferenc Józsefnek**: ha a császár a fővezért is halálra ítéli, akkor a keleti szövetségesek gondoskodnak arról, hogy segítségükkel kijusson az országból, s orosz földön folytathassa katonai pályáját. **Augusztus 13-ával az 1848-49-es szabadságharc menthetetlenül elbukott**, és kezdetét vette a véres megtorlások időszaka, amikor százakat ítélték golyó és kötél általi halálra, valamint több ezren jutottak várfogságra. **Ferenc Józsefnek** a példátlan megtorlás volt a célja, melytől azt remélte, hogy örökre elveszi a magyarok kedvét a lázadástól, s hogy kezei tiszták maradjanak a feladatot **Haynau** tábornokra bízta. Az osztrák minisztertanács határozata szerint a tiszteket megillető lőpor és golyó általi halál helyett kötél általi halált írtak elő a magyar tábornokok részére. **A Haynau** tábornok által irányított vérengzés **1849. október 6-án** érte el a tetőfokát. Az aradi kivégzéseket és **Gróf Batthyány Lajos** pesti kivégzését nem véletlenül időzítették erre a napra. Ugyanis ez a nap volt az **1848-as harmadik bécsi forradalom** és **Theodor Baillet von Latour** császári hadügyminiszter meggyilkolásának **első évfordulója**. A hadbírószéket **Karl Ernst** törzshadbíró vezette. Az ítéleteket **Haynauhoz** – akit katonái csak **Einhaunak (Bökő)** hívtak – mint Magyarország teljhatalmú kormányzójához kellett felvinni megerősítésre és aláíratásra. Valamennyi tábornokot kötél általi halálra ítélték, annak ellenére, hogy például **Desseffy**nek szabad elvonulást ígértek a fegyverletétele előtt. **Haynau** a hadbírószék felterjesztése alapján négy halálra ítélt büntetését különleges kegyelemből a **katonához méltó golyó és lőpor által** változtatta. **Kiss Ernő** altábornagy azért részesült e kegyelemből, mert a szabadságharc alatt ténylegesen soha nem harcolt császári haderő ellen, **Desseffy Arisztid** és **Lázár Vilmos** azért, mert a császári csapatok előtt tette le a fegyvert, végül **Schweidel József** azért, mert csak a schwechati csatában harcolt a császári haderő ellen, a továbbiakban adminisztratív

beosztásokban szolgált, továbbá mert Pest városparancsnokaként alkalma volt jó szolgálatot tennie a hadifogoly osztrák tiszteknek.

Lópor általi halálra lett ítélve és kivégezve 1849. október 6.án: Lázár Vilmos főtiszt (ezredes), Dessewffy Arisztid tábornok, Kiss Ernő tábornok, Schweidel József tábornok. 12 katona állt fel velük szemben töltött fegyverrel, parancsnokuk kardjával intett és a lövések eldördültek. **Kiss Ernő** kivételével mindhárman élettelenül buktak a földre. **Kiss Ernőt** csak a vállán érte a lövés. A második tüzet a megzavarodott katonáknak már maga Kiss Ernő vezényelte le. A három katona közvetlenül elé állt, és mindhárman újra tüzeltek.

Kötél általi halálra lett ítélve és kivégezve 1948. október 6.án: Lovag Poeltenberg Ernő tábornok, Török Ignác tábornok, Lahner György tábornok, Knezić Károly tábornok, Nagysándor József tábornok, Gróf Leiningen-Westerburg Károly tábornok, Aulich Lajos tábornok, Damjanich János tábornok, Gróf Vécsey Károly tábornok. Vécsey Károly büntetését azzal súlyosbították, hogy végig kellett néznie társai kivégzését, ezért őt akasztották fel utolsóknak. A vértanú tábornokok sorban elbúcsúztak egymástól, **Vécseynek** már nem volt kitől búcsút vennie, a legenda szerint **Damjanich** holttestéhez lépett, és megcsókolta annak kezét, bár ezt korabeli források nem támasztják alá. A kivégzést követően elrettentésül az elítéltek tetemét közszemlére tették ki. Október 6-án este az agyonlőtt tábornokokat a sáncároknak, a felakasztott vértanúkat pedig a vesztőhelyen földelték el. Mivel a kivégzettek ruháit a hóhért illették, ezért a felakasztottak testét levetkőztetve a bitófa tövébe helyezték, majd melljük döntötték a bitófák oszlopait. Az aradi vértanúk kultusza már a kivégzés napján elkezdődött, hiszen – a szemtanúk elbeszélése alapján – már egy-két órával a kivégzéseket követően tömegekben zarándokoltak annak helyére a gyászolók. Mindenki sírt, imádkozott, és ezen a napon minden boltot, nyilvános helyiséget bezártak. A vértanúk emlékének megörökítésére, köztéri szobor vagy emlékmű felállítására csak a kiegyezés után lehetett megvalósítani. **Barabás Béla** jogász, volt országgyűlési képviselő 1929-ben megjelent emlékirataiból ismert, hogy édesapja volt az első, aki egy kiszáradt eperfát és egy keresztet vitetett ki a kivégzés helyszínére. Az eperfa ágaira ragasztott cédulákra írták fel a tizenhárom vértanú nevét. **1871-ben** a vértanúk emlékének ápolását felvállaló **Aradi Honvédegyelet** egy emlékkövel helyettesítette a kiszáradt eperfát. A vesztőhelyen ma látható obeliszket 1881-ben állították.

Az aradi vértanúk emlegetésekor a legtöbben a 13 katonára gondolnak, akiket 1849. október 6-án végeztek ki Aradon. Valójában 17 aradi vértanúra kell hálás szívvel emlékeznünk! Az 1848-1849-es szabadságharc leverését követően Aradon az **első kivégzés 1849. augusztus 22-én** történt amikor **Ormai Norbert honvéd ezredest**, a honvéd vadászrezdek parancsnokát végezték ki. Így **Őt** lehet az **első aradi vértanúnak** nevezni. **Kazinczy Lajos honvéd ezredest** (Kazinczy Ferenc legkisebb fia) **1949. október 25-én végezték ki mint 15. vértanút.** **Kazinczy Lajos** mindössze 29 éves s egyben **Ő** a legfiatalabb aradi vértanú. Az utolsóra pedig **1850. február 19-én** került sor amikor **Ludwig Hauk alezredest, Bem József tábornok hadsegédét végezték ki. Lenkey János honvéd vezérőrnagy** szintén az aradi várbörtönben halt meg; őt azért nem végezték ki, mert a börtönben megtévelyodott. **Igy valójában 17 volt az aradi vértanúk száma.**

Haynaunak a magyar honvédtisztek elleni bosszúhadjárata nem Aradon kezdődött. **Augusztus 20-án** Temesvárott az Ottrubay család rokonát, **lovag Hruby Gyula őrnagyot, Görgey Artúr volt segédtisztjét lőtték főbe.**

THE MESSENGER
Newsletter of the Kossuth Club
2023. október, 29./6.

October is a month when we remember a couple of momentous fights for freedom in Hungary's history. the revolution of 1956 as well as **the war of independence of 1848 -1849 against the Hapsburgs**. This Hirmondo will speak about the sad ending to the 1848-1849 war of independence where the Hungarian Armies, vastly outnumbered and facing two huge powers of the day lay down their arms to prevent further bloodshed. In fact, the war of independence was heading towards victory for the Hungarian armies when the emperor of Austria, Franz Joseph, turned to his relative, the Czar of Russia for help. **Car Nicholas I of Russia sent 200,000 troops to help the Austrians**. This huge army, fresh with supplies and weaponry along with the Austrian empire's troops so outnumbered the Hungarian Army, not to mention the lack of armaments that after some very bloody battles, the decision was made to lay down their arms. The government of Louis Kossuth dissolved itself and most of the generals of the Hungarian armies surrendered. **What was notable was that a key major general, Artur Gorgei, deliberately surrendered to his Russian counterpart, General Rudiger** thereby making the point that he was surrendering his sovereign Hungarian Army to an outside power. This robbed the Austrian emperor of the satisfaction that he crushed an uprising by making it obvious that he could not have defeated the Hungarians without the help of the Russians. In his surrender letter Gorgei asked his Russian counterpart that he not turn over his troops to the Austrians who would surely exact revenge on the Hungarians and instead offered up himself for execution if necessary. The Russian generals were so impressed by his military leadership skills in battle as well as his honorable surrender that they forbade the Austrians from executing him. That of course did not stop the bloodlust of Austrian general Haynau who had **13 Hungarian Generals executed in Arad** as well as hundreds of other officers and soldiers throughout Hungary.

Okt. 1st, 2pm will be the next **Ecumenical services** at Pine Shores Presbyterian Church 6135 Beechwood Ave., Sarasota. Led by **Rt. Rev. Péter Pál Bodor, auxiliary bishop**

The Kossuth Club, P. O. Box 19774, Sarasota, FL 34276A Hírmondó korábbi számai 1994-ig visszamenően az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Archívumában olvashatók <http://epa.oszk.hu/sarasota> címen.

Hirdetés: Adó ügyekben forduljanak bizalommal Les Gardi (Gárdi Laci), CPA PA irodájához, 7061 S.Tamiami Trail Sarasota, FL 34231, telefon: (941) 925-2099. Angolul és magyarul beszél!